

Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ANTON DEPASQUALE**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

Seduta tas-16 ta' Dicembru, 2003

Appell Civili Numru. 1498/1999/1

Carmelo Borg

vs

Jane Borg

Il-Qorti,

Preliminari.

B'citazzjoni ppresentata quddiem il-Prim Awla tal Qorti Civili fil-25 ta' Gunju, 1999 l-attur ppremetta illi l-kontendenti huma mizzewgin lill-xulxin u d-dar konjugali taghhom hija stabbilita fil-fond "Villa Rystesinke", Triq il-Bahar l-Iswed, San Gwann; illi minhabba disgwid matrimonjali, ghaddejin bejn il-partijiet proceduri ta' separazzjoni; illi, bhala rizultat tad-disgwid matrimonjali, l-attur mar joqghod gewwa l-basement tad-dar konjugali, liema basement ghandu access separat minn dik id-dar, filwaqt illi l-konvenuta baqghet tghix fid-dar matrimonjali; illi l-partijiet gja iltaqghu diversi drabi sabiex jiddiskutu s-separazzjoni bonarja u deheru quddiem is-Sekond Awla tal-Qorti Civili fis-27 ta' April, 1999; illi wara d-data tas-seduta fuq imsemmija, il-konvenuta qabdet u biddlet is-serratura tal-bieb ta' barra tad-dar konjugali b'mod li l-attur ma thallix aktar jidhol fid-dar konjugali tieghu, fejn huwa ghandu l-affarijiet personali tieghu; illi minkejja diversi tentattivi sabiex jidhol id-dar, il-konvenuta ma hijiex qieghdha thallieh jidhol fid-dar; illi ghalhekk irrizulta illi l-konvenuta, vjolentement u klandestinament, biddlet is-serratura tal-bieb ta' barra tad-dar konjugali, cioe` "Villa Rystesinke", Triq il-Bahar l-Iswed, San Gwann; illi wkoll l-agir tal-konvenuta fuq imsemmi jikkonsisti fi spoll vjolenti u klandestin fil-konfront ta' l-attur illi huwa intitolat illi jigi reintegrat fl-istat ta' fatt antecedenti l-ispoll imwettaq mill-konvenuta; wara dan talab li l-Qorti:-

1. tiddikjara li l-konvenuta, b'ghemilha fuq imsemmi, ikkommettiet spoll vjolenti u klandestin fil-konfront ta' l-attur ai termini ta' l-Artikolu 534 et seq tal-Kodici Civili Kap 16.

2. tikkundanna lill-istess konvenuta sabiex, fi zmien qasir u perentorju illi jigi lilha prefiss minn dina l-Qorti, hija tispurga lis-spoll hekk minnha kommess u tirreintegra lill-istess attur fil-pussess tad-dar konjugali cioe` "Villa Rystesinke", Triq il-Bahar l-Iswed, San Gwann u dan, okkorrendo, billi tigi ordnata tikkonsenja l-pussess tal-istess fond lill-attur.

Bl-ispejjes kontra l-konvenuta illi hija minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

B'nota tal-11 ta' Novembru, 1999 l-konvenuta eccepjet:-

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li bi ftehim bonarju bejn il-partijiet l-attur irrinunzja għall-pussess tal-fond u għalhekk ma jeżistux l-elementi essenzjali tal-kawza ta' spill;

2. Illi, minghajr pregudizzju għas-suespost, l-eccipjenti kellha tibdel is-serratura tal-fond tagħha minhabba l-karattru vjolenti u psikologikament instabbi ta' l-attur li, minkejja kull twissija, huwa ta' theddid kontinwu għall-eccipjenti u għall-uliedha.

Is-sentenza appellata.

B'sentenza tat-12 ta' Dicembru, 2002 il-Prim Awla tal-Qorti Civili ddisponiet minn din il-vertenza billi filwaqt li cahdet l-eccezzjonijiet tal-konvenuta laqgħat it-talbiet attrici bl-ispejjes kontra l-konvenuta billi fl-ewwel lok iddikjarat illi l-konvenuta, b'għemilha fuq imsemmi, ikkommettiet spill vjolenti u klandestin fil-konfront tal-attur ai termini tal-Artikolu 534 et seq. tal-Kodici Civili; u konsegwentement ikkundannat lill-istess konvenuta sabiex, fi zmien qasir u perentorju ta' erbghin (40) gurnata mid-data tas-sentenza, hija tispurga l-ispoll hekk minnha kommess u tirreintegra lill-istess attur fil-pussess tad-dar konjugali cioe` "Villa Rystesinke", Triq il-Bahar l-Iswed, San Gwann u dan, billi l-istess konvenuta giet ordnata tikkonsenja l-pussess tal-istess fond lill-attur u dana b'applikazzjoni tal-principji legali, skond kif riprodotti fl-imsemmija sentenza u kif applikabbli għall-provi rizultanti fil-process u wara li għamlet is-segweni konsiderazzjonijiet:

"Illi l-uniku indagini permessa fil-kawza odjerna hija biss dwar il-fatt ta' pussess u l-fatt tal-ispoll u xejn izjed, u dan dejjem skond l-artikoli fuq citati (Artikolu 534 tal-Kap 16 u Artikolu 791 tal-Kap 12), inkluza dik skond is-sentenzi "Carlo sive Charles Cardona et vs Francesco Tabone" (A.C. 9/3/92) u "Mariano Farrugia et vs Peter Paul Cutajar" (P.A. FGC 23/10/98 – LXXXII.II.301)

"Illi dwar il-fatt ta' pussess il-konvenuta eccepjet u bbazat il-provi tagħha primarjament fuq l-eccezzjoni tagħha li l-attur irrinunzja għall-pussess tal-fond u dan bi ftehim bonarju meta dehru quddiem is-Sekond' Awla fis-27 t'April

1999. Illi kemm hi kif ukoll iz-zewg uliedha Ryan u Stefan Borg xehdu li l-attur ilu zmien twil jorqod fil-basement u li jokkupa wkoll kamra fis-sular tan-nofs. Huma xehdu wkoll li hu dejjem dahal mill-basement u cavetta tal-bieb ta' barra qatt ma kellu.

“Illi pero` din il-Qorti ma taqbilx ma' tali linja ta' difiza. Infatti fil-verbal tas-Sekond'Awla tas-27 ta' April 1999 (a fol. 23 tal-process) l-attur bla ebda mod ma jirrizulta li hu kien qed jirrinunzja ghall-pussess tal-fond. Dak li johrog car huwa li l-avukat difensur tal-konvenut ta' dak iz-zmien, Dr. Lorraine Schembri Orland, ma nsistietx fuq ir-raba' talba —li kienet titlob l-allontanament tieghu mid-dar — “in vista tal-fatt li l-partijiet gia waslu f'arrangament bonarju li bih l-intimat qed jokkupa partijiet divizi mid-dar.” Kif ammess minn Dr. Schembri Orland dan kien verbal taghha stess u mhux wiehed konguntiv ghalkemm lanqas ma gie oppost. Illi dan il-ftehim sar biex ma tkomplix taggrava s-sitwazzjoni bejn il-kontendenti. Illi lanqas mill-provi ma jirrizulta li l-attur kien irrinunzja ghall-pussess tal-fond ghax sa ftit qabel ma gara l-incident mertu tal-vertenza odjerna huwa jidher li kellu access ghall-istess fond u dan kif irrizulta mix-xhieda tat-tfal stess u anki taghha li gieli kienu jsibuh fid-dar ghall-gharrieda. Inoltre mix-xhieda ta' Dr. L. Schembri Orland ukoll irrizulta li sa fejn taf hi sa dakinhar li dehru quddiem is-Sekond'Awla, l-attur kellu access ghad-dar “ghax it-tnejn kienu qed ighixu fid-dar.”

“Illi in vista ta' dan il-fatt l-ewwel eccezzjoni tal-konvenuta ghandha tigi michuda stante li mhux minnu li l-attur irrinunzja ghall-pussess tal-fond. Huwa qabel li jghix f'parti differenti biex ma jkomplix jizdied l-inkwiet izda ma rrinunzjax b'daqshekk ghall-pussess tal-fond.

“Illi rigward jekk l-azzjoni ta' spoll gietx intavolata fi zmien xahrejn li tghid il-ligi jinghad li m'hemm l-ebda kontestazzjoni bejn il-partijiet dwar hekk. Irrizulta in fatti li t-tibdil tas-serratura u l-fatt li tpoggiet cavetta gol-bieb tal-kamra tas-sular tan-nofs graw wara li l-partijiet dehru quddiem is-Sekond'Awla fis-27 t'April 1999. Ic-citazzjoni

odjerna giet ippresentata fil-25 ta' Gunju 1999 u kwindi l-istess kawza giet prezentata fit-termini stabbiliti mill-ligi.

“Illi rigward l-att spoljattiv innifsu m'hemm l-ebda dubju li s-serratura tal-bieb principali nbidlet; kif ukoll li nghalaq il-bieb l-iehor li jidhol ghalih mill-basement u li jaghti ghad-dar konjugali billi ssakkar u thalliet ic-cavetta fis-serratura. Illi l-konvenuta anki fit-tieni eccezzjoni taghha eccepjet li hi kellha tibdel is-serratura minhabba r-ragunijiet hemm imsemmija. Hija ammettiet fl-affidavit taghha li minhabba li graw hafna affrajiet hija kellha bilfors tbiddel din is-serratura (a fol.34 tal-process). Illi dan hu wkoll ikkorroborat mix-xhieda ta' Ryan Borg in kontro-ezami fejn qal illi kienu huma li sakkru l-bieb u anki li nbidlet is-serratura tal-bieb principali u din kienet decizjoni tal-familja. Illi b'hekk m'hemmx dubju li anki jekk is-serratura tal-bieb principali nbidlet u l-bieb l-iehor issakkar mit-tfal dan sar fuq ordni tal-istess ommhom li hi l-konvenuta fil-kawza odjerna.

“Illi l-konvenuta eccepjet ukoll u bbazat hafna mill-provi taghha li hija kellha tibdel is-serratura tal-fond taghha minhabba l-kartru vjolenti u psikologikament instabbi ta' l-attur li, minkejja kull twissija, huwa ta' theddid kontinwu ghaliha u ghal uliedha. Illi kemm hija kif ukoll uliedha xehdu f'dan is-sens. Illi pero` din il-Qorti ma tistax tilqa' din l-eccezzjoni minhabba li fl-azzjoni ta' spoll dak li jinteressa din il-Qorti hu biss l-att spoljattiv ut sic u dan in konformita` mal-principju li hadd ma jista' jiehu l-ligi b'idejh, anke min jippretendi li ghandu dritt, ghax il-konvenuta jekk qed issostni li l-attur mhux qed igib ruhu sew hi kellha mezzi legali biex tipprocedi kontrih u mhux taqbad u tbiddel is-serratura tal-bieb jew issakkar il-bieb tal-kamra tan-nofs.”

L-appell tal-konvenuta.

Il-konvenuta hasset ruhha aggravata bis-sentenza fuq riportata u ghalhekk b'rikors ipprezentat fit-2 ta' Jannar 2003 interponiet appell lil din l-Qorti fejn, ghar-ragunijiet hemm moghtija, talbet din il-Qorti tirrevoka s-sentenza

appellata fl-ismijiet Carmelo Borg vs Jane Borg moghtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fit-12 ta' Dicembru 2002 u minflok tilqa' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta appellanti u konsegwentement tichad it-talbiet tal-attur appellat, bl-ispejjes taz-zewg istanzi kontra l-attur appellat.

L-aggravji mressqa mill-appellanti huma tnejn:-

1. Illi l-ewwel qorti kellha ssib illi ma giex ippruvat l-ewwel rekwizit ta' l-*actio spoliij*, u cioe` il-possedisse.
2. Illi l-attur naqas li jipprova element iehor ta' l-azzjoni ta' spoll, u cioe` illi l-azzjoni inbdiet minnu fit-terminu ta' xahrejn.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti.

Dwar l-element tal-pussess.

Qed jigi sottomess fir-rikors ta' l-appell li l-ewwel qorti waslet ghall-konkluzzjoni zbaljata u mhux konfortata mill-provi meta qalet li ma jirrizultax li l-attur kien irrinuzja ghall-pussess tal-fond. Issa huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza li l-Qorti ta' l-Appell ma tirrivedix l-apprezzament tal-fatti kif maghmula mill-ewwel qorti kemm-il darba ma jirrizultax xi nuqqas serju li jiggustifika tali ndagini. Minn qari tas-sentenza u l-provi prodotti jidher li l-konkluzzjoni ta' l-ewwel qorti kienet wahda korretta billi ma irrizultax li, ghalkemm l-attur kien qed jokkupa parti separata u distinta tal-fond in kwistjoni, kien effettivament irrinunzja ghall-pussess li huwa kellu tal-imsemmi fond. Infatti l-ewwel qorti waslet ghall-konkluzzjoni li kuntrarjament ghal dak allegat fin-nota tal-eccezzjonijiet, fl-udjenza tas-27 ta' April, 1999 quddiem is-Sekond Awla tal-Qorti Civili, ma kienet sehhet ebda rinunzja. Illi oltre dan jigi rilevat li skond l-Artikolu 46 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta hija l-Qorti li ghandha s-setgha tordna liema wahda mill-partijiet fi proceduri ta' separazzjoni ghandha toqghod fid-dar taz-zwieg sakemm tkun mixja dik il-kawza u ghalhekk, pendent provvediment tal-Qorti fir-rigward, l-attur dejjem ghandu jigi kunsidrat li kellu u ghad ghandu pussess materjali tal-fond matrimonjali. Dan l-aggravju ghalhekk mhux gustifikat.

Dwar ir-rekwizit li l-azzjoni tigi ntavolata fi zmien xaharejn mill-ispoll.

F'dan ir-rigward qed jigi sottomess li jinkombi l-attur li qed jallega l-ispoll li jipprova li l-azzjoni giet intavolata fi zmien preskritt mil-ligi. Dan l-aggravju wkoll ma jidhirx gustifikat billi jidher car mill-provi prodotti u senjatament ix-xhieda tal-istess attur u anke mic-cirkostanzi kollha tal-kaz, li l-att spoljattiv sehh wara l-udjenza tas-27 ta' April, 1999 u ghalhekk, billi dawn il-proceduri gew istitwiti fil-25 ta' Gunju, 1999, it-terminu preskritt mil-ligi ma kienx ghadu skada.

Ghar-ragunijiet fuq moghtija l-appell tal-konvenuta qed jigi michud u s-sentenza appellata konfermata bl-ispejjes kontra l-konvenuta appellanti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----